

SSM ska granska SKB:s kopparkorrosionsstudier

Regeringen får LOT-resultat redan 2020

Strålsäkerhetsmyndigheten SSM kommer att kvalitetssäkra de kopparkorrosionsstudier som kärnavfallsbolaget SKB utför på de två 20-åriga försökspaketen i LOT-experimentet som bolaget i smyg tog upp ur Äspö-laboratoriet i höstas. Dessutom har bolaget gjort en tvärvändning och sagt att resultaten, även från kopparkorrosionen från centralröret i försöket, troligen kan redovisas första halvåret 2020 i stället för om många år. Detta betyder att resultaten kan bli ett underlag till regeringens pågående tillåtlighetsprövning av det planerade kärnbränsleförvaret i Forsmark. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) och dess medlemsföreningar är mycket glada över denna utveckling.

I Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG:s, förra nyhetsbrev som publicerades i mars går det att läsa om kärnavfallsbolaget SKB:s upptag av två försökspaket i det så kallade LOT-experimentet. Paketet har varit uppvärmda ca 500 meter ner i berget, i Äspölaboratoriet, i snart 20 år. I det första försökspaketet som togs upp efter 5 år i berget konstaterades oväntat mycket kopparkorrosion. Sedan dess har MKG velat att nästa paket ska tas upp för att

Fortsättning på sid 2



Bildkälla: SKB AB

- **Allmänheten kan ge regeringen synpunkter på kärnbränsleförvaret**
sid 3
- **Folkomröstning eller ej avgörs i Östhammars kommunfullmäktige**
sid 3
- **Regeringen lägger fram proposition om sistahandsansvar**
sid 3
- **Riksgälden kungör föreskrifter**
sid 3

Läs mer om LOT i MKG:s förra nyhetsbrev den 23 mars på www.mkg.se



Fortsättning på: "SSM ska granska..."

förstå om kopparkorrosionen fortsätter efter att syrgasen i försökspaketen förbrukats. Kärnavfallsbolaget SKB har länge vägrat, men i höstas avslöjade MKG att två försökspaket just hade tagits upp utan att bolaget berättat det för någon.

Sedan 2011 har kärnavfallsbolagets ansökan om att få bygga ett kärnbränsleförvar i Forsmark granskats av Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, och mark- och miljödomstolen. I januari 2018 fick regeringen miljöprövningen på sitt bord med kvarstående frågetecken om kopparkapslarnas långsiktiga skyddsförmåga. Något som mark- och domstolen lyfte i sitt yttrande. Kopparkapslarna ska garantera den långsiktiga säkerheten i hundratusentals år om det högaktiva kärnbränslet förvaras 500 meter ner i Forsmarks berggrund. De nu upptagna försökspaketerna kan ge viktig kunskap om kärnbränsleförvarets risker inför regeringens beslut om tillåtlighet.

Strax efter publicering av MKG:s förra nyhetsbrev hade Naturskyddsföreningen och MKG ett möte den 25 mars 2020 om LOT-projektet med SSM:s generaldirektör och medarbetare. Då framkom att myndigheten på ett möte redan den 6 december hade fått

beskedet av kärnavfallsbolaget SKB att de troligen kommer att redovisa kopparkorrosionsresultat, inklusive från centralrören, från de upptagna LOT-paketerna, redan under första halvåret 2020. Detta innebär en tvärvändning från bolagets tidigare besked att resultaten skulle redovisas först om många år i SSM:s stegvisa prövning efter det att alla regeringstillstånd för att bygga kärnbränsleförvaret erhållits. Nu kan resultaten i stället bli ett underlag till regeringens kommande tillåtlighetsbeslut enligt miljöbalken.

Under mötet i december berättade även SSM att de hade för avsikt att kvalitetssäkra bolagets kopparkorrosionsanalyser. Med hjälp av externa experter har SSM möjlighet att följa upptaget så det sker vetenskapligt korrekt. Detta initiativ är mycket välkommet. Det är viktigt att SSM:s arbete startas så tidigt som möjligt så att regeringen hinner använda det kvalitetssäkrade resultatet från underlaget i tillåtlighetsprövningen.

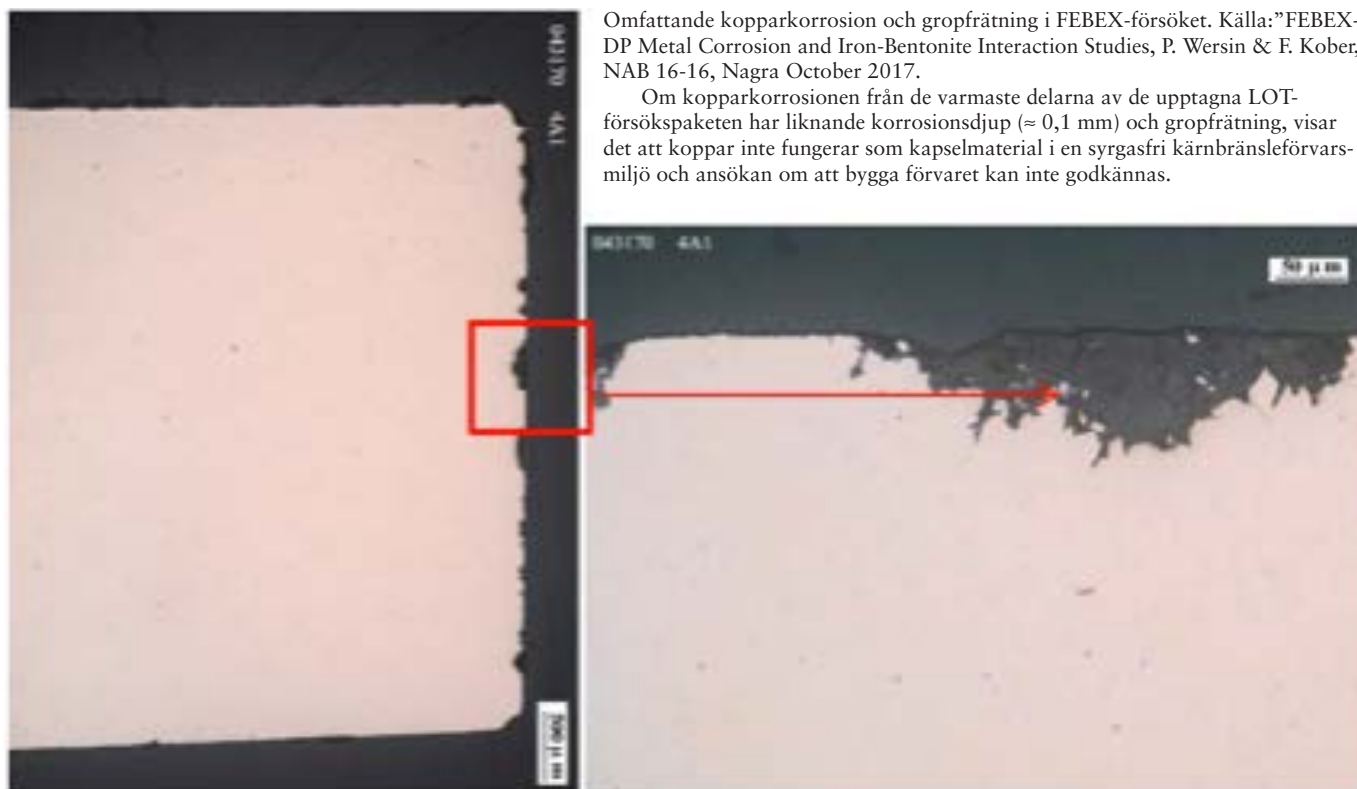
I ett tackbrev till SSM:s generaldirektör som Naturskyddsföreningen, Jordens Vänner och MKG skickat till myndigheten efter mötet den 25 mars skriver föreningarna att de håller det för troligt att det är SSM:s lednings förtjänst att LOT-paketerna nu kommer att kunna bli ett underlag inför regeringens prövning. Det möjliggör en betydligt bättre prövning.

I tackbrevet tar föreningarna upp två ytterligare möjligheter i myndighetens granskning. Det skulle vara förtroendehöjande att, i ett tidigt skede, ge miljöorganisationer och forskarna med anknytning till KTH möjlighet att framföra synpunkter på vad som är viktigt att ta hänsyn till i kvalitetsgranskningen. Samt att kärnavfallsbolaget ger myndigheten möjligheten att göra oberoende analyser av väsentliga kopparprov.

Den 28 april skickade föreningarna in ett nytt yttrande till regeringen för att informera om att det redan under 2020 kan komma att finnas av SSM kvalitetssäkrade kopparkorrosionsresultat från de upptagna LOT-försökspaketerna. Föreningarna betonar vikten av att kärnavfallsbolagets kopparkorrosionsanalyser genomförs med vetenskaplighet, relevans och med full insyn. Det är dessutom viktigt att SSM:s kvalitetssäkringsarbete snabbt kommer igång och att möjlighet ges till insyn. För maximal kvalitetssäkring bör även oberoende analyser göras av de mest relevanta kopparproven.

Regeringen har möjlighet att delbesluta inom Fud-processen med villkor kopplat till LOT-upptaget. Föreningarna menar att tillåtlighet inte kan ges med hänvisning till att andra barriärer kanske fungerar.

Läs mer på www.mkg.se



Omfattande kopparkorrosion och gropfrätning i FEBEX-försöket. Källa: "FEBEX-DP Metal Corrosion and Iron-Bentonite Interaction Studies, P. Wersin & F. Kober, NAB 16-16, Nagra October 2017.

Om kopparkorrosionen från de varmaste delarna av de upptagna LOT-försökspaketerna har liknande korrosionsdjup ($\approx 0,1$ mm) och gropfrätning, visar det att koppar inte fungerar som kapselmaterial i en syrgasfri kärnbränsleförvarsmiljö och ansökan om att bygga förvaret kan inte godkännas.

Allmänheten får tycka till om kärnbränsleförvaret

Den 1 april 2020 kungjorde regeringen kärnbränsleförvarsansökningarna enligt miljöbalken och kärntekniklagen och skickade ut dem på remiss i syfte att säkra att allmänheten har information om ansökan och att ge den möjlighet att inkomma med synpunkter. Synpunkter skall ha kommit in senast den 17 juni 2020.

Oskarshamns och Östhammars kommuner har fått särskilda skrivelser innehållande handlingar om aktuell remiss i syfte att tillgängliggöra dessa för allmänheten. Regeringen har även meddelat att kungörelsen om remissen kommer att ske i ett antal lokala och rikstäckande dagstidningar.

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt och Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) granskade under 2011-2017 ansökningarna om ett förvarssystem för använt kärnbränsle enligt miljöbalken respektive kärntekniklagen. Under 2018

avstyrkte domstolen ansökan medan Strålsäkerhetsmyndigheten tillstyrkte. Regeringen gav därefter sökanden, kärnavfallsbolaget SKB, möjlighet att komplettera ansökan. Kompletteringen har remitterats och dess svar har bemötts av SKB.

Med syftet att säkerställa allmänhetens tillgång till samlad information om bolagets ansökningar och möjlighet att inkomma med synpunkter kungörs nu den inkomna kompletteringen, enligt den remiss som nu Miljödepartementet skickat ut.

Hit skickar du dina synpunkter

Synpunkter ska skickas skriftligen till Miljödepartementet, 103 33 Stockholm eller till m.registrator@regeringskansliet.se. Diarienummer M2018/00217/Me (ansökan enligt miljöbalken) eller M2018/00221/Ke (ansökan enligt kärntekniklagen) bör anges.

Sista datum för inlämning av synpunkter är den 17 juni 2020.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Notiser

Proposition om sistahandsansvar

Regeringen har den 16 april lämnat en proposition till riksdagen med lagändringar som rör statens ansvar för vissa kärnavfallsfrågor. Regeringen föreslår att det slutliga ansvaret för ett geologiskt slutförvar och det avfall som finns i anläggningen ska vila på staten. Dessutom föreslår regeringen att om en tillståndshavare inte kan fullgöra sitt ansvar för säkerheten i en kärnteknisk verksamhet ska detta ansvar övergå till staten. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2020.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Folkomröstning eller ej i Östhammar avgörs i kommunfullmäktige

Den 1 april 2020 beslutade Östhammars kommunstyrelse att frågan om det ska hållas en folkomröstning eller inte i kärnbränsleförvarsfrågan ska avgöras i kommunfullmäktige under våren 2020. En folkomröstning var ursprungligen tänkt att hållas i början av 2018 efter mark- och miljödomstolens yttrande till regeringen, men den blev inställd. Frågan tas tidigast upp i Östhammars kommunfullmäktige under juni 2020.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Nya föreskrifter om kärnavfallsfinansiering från Riksgälden

Riksgälden beslutade om nya föreskrifter om kärnavfallsfinansiering den 19 februari 2020. Beslutet föregicks av ett informationsmöte och en remissrunda under sommaren 2019. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) med medlemsföreningar lämnade in sitt remissvar den 3 september 2019. Föreningarna ansåg att det är bra att Riksgälden förtydligar att industrin ska redovisa mer utförliga kostnadsberäkningar av återstående kostnader för hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall och rivning av reaktorer.

I de nu slutligt fastställda föreskrifterna är det tydligt att kraven på industrin har blivit hårdare jämfört med tidigare, både hur framtida planering beskrivs och i hur använda medel ur kärnavfallsfonden redovisas. Riksgälden menar att förändringarna innebär ökad transparens och förutsägbarhet för tillståndshavare samtidigt som det ger bättre förutsättningar att planera för och leva upp till de krav som Riksgälden ställer. På kritiken från kraftindustrin i yttranden över remisspromemorian om för höga krav svarar Riksgälden att kraven inte är omotiverat höga. Riksgälden är ansvarig för kärnavfallsfinansieringsfrågor sedan 2019, innan dess låg ansvaret hos Strålsäkerhetsmyndigheten SSM.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG är ett samarbete mellan Fältbiologerna, Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen Kalmar län, Naturskyddsföreningen Skåne, Naturskyddsföreningen Uppsala, Jordens Vänner och Oss (Opinionsgruppen för säker slutförvaring i Östhammar). MKG erhåller stöd från Strålsäkerhetsmyndigheten.

Första Långgatan 18 | 413 28 Göteborg
Telefon: 031-711 00 92
E-post: [info \[at\] mkg.se](mailto:info@www.mkg.se)
<http://www.mkg.se>